

Research Article

The Mediating Role of Social Adequacy in Relationship Between Creative Thinking and Emotional Intelligence with Religious Orientation

R. Najjollahi Malakshah¹ & S. Rezakhani^{2*}

1. MA Student of Counseling Department, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.
2. Corresponding Author, Department of Counseling, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran. Email: rezakhani@riau.ac.ir

Abstract

Aim: Determining the mediating role of social adequacy in relationship between creative thinking and emotional intelligence with religious orientation. **Method:** The research method was correlation and the statistical population of 1187 female vocational students in the 4th district of Tehran (2015-16). According to Klein (2016) and considering the probability of decline, 240 people were selected by multi-stage random sampling. Out of 10 public high schools, Absal, Sedigheh Roudbari, Imam Mohammad Baqer and Bint Al-Huda Sadr, and then 2 classes from each high school in 2 fields of experimental sciences and mathematics were randomly selected. The research instrument were Parandin Social adequacy Questionnaire (2006), Abedi Creative Thinking (1984), Bar-on Emotional Intelligence (1980) and Allport and Ross Religious Orientation (1967). After removing 20 incomplete questionnaires, the data of 220 people were analyzed using path analysis. **Results:** The results showed that creative thinking, emotional intelligence and social adequacy can predict internal and external religious orientation negatively and positively ($P = 0.001$), respectively. Indirect path coefficient of creative thinking and emotional intelligence with internal religious orientation in the negative ($\beta = -0.104$, $P = 0.001$) and ($\beta = -0.226$, $P = 0.001$) and with external religious orientation is significant positively ($\beta = 0.054$, $P = 0.006$) and ($\beta = 0.117$, $P = 0.006$) through social adequacy mediation. **Conclusion:** By cultivating and strengthening the independent variables of research, students can lead to an internal religious orientation.

Key words: *Creative Thinking, Emotional Intelligence, Religious Orientation, Social Competence*

Citation: Najjollahi Malakshah, R., & Rezakhani, S. (2021). The Mediating Role of Social Adequacy in Relationship Between Creative Thinking and Emotional Intelligence with Religious Orientation. *Quarterly of Applied Psychology*, 15(4):51-79.

مقاله پژوهشی

نقش میانجی‌گر کفایت اجتماعی در رابطه بین تفکر خلاق و هوش هیجانی
با جهت‌گیری مذهبیراضیه نجی‌اللهی ملک‌شاه^۱ و سیمین‌دخت رضاخانی^{۲*}

۱. دانش‌آموخته گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۲. استادیار گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران. ایمیل: rezakhani@riau.ac.ir

چکیده

هدف: هدف پژوهش، تعیین نقش میانجی‌گر کفایت اجتماعی در رابطه بین تفکر خلاق و هوش هیجانی با جهت‌گیری مذهبی بود. **روش:** روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری دختران دانش‌آموز پیش‌دانشگاهی منطقه ۴ تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۵ به تعداد ۱۱۸۷ نفر بود. طبق نظر کلاین (۲۰۱۶) و با توجه به احتمال افت، ۲۴۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. بنابراین از بین ۱۰ دبیرستان دولتی منطقه ۴ تهران، دبیرستان‌های آبسال، صدیقه رودباری، امام محمدباقر و بنت‌الهدی صدر و سپس از هر دبیرستان ۲ کلاس از ۲ رشته علوم تجربی و ریاضی به صورت تصادفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش، پرسشنامه‌های کفایت اجتماعی پرن‌دین (۱۳۸۵)، تفکر خلاق عابدی (۱۳۶۳)، هوش هیجانی بار-ان (۱۹۸۰) و جهت‌گیری مذهبی آلپورت و راس (۱۹۶۷) بود. پس از حذف ۲۰ پرسشنامه ناقص، داده‌های ۲۲۰ نفر با استفاده از تحلیل مسیر تحلیل شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد تفکر خلاق، هوش هیجانی و کفایت اجتماعی می‌توانند جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی را به ترتیب به صورت منفی و مثبت ($P=0/001$) پیش‌بینی کنند. ضریب مسیر غیرمستقیم تفکر خلاق و هوش هیجانی با جهت‌گیری مذهبی درونی به صورت منفی ($-0/104$) ($P=0/001, \beta=-0/226$) و با جهت‌گیری مذهبی بیرونی به صورت مثبت ($P=0/006, \beta=0/117$) و ($P=0/006, \beta=0/054$) از طریق میانجی‌گری کفایت اجتماعی معنا دار است. **نتیجه‌گیری:** با پرورش و تقویت متغیرهای مستقل پژوهش، می‌توان دانش‌آموزان را به سوی جهت‌گیری مذهبی درونی سوق داد.

کلید واژه‌ها: تفکر خلاق، جهت‌گیری مذهبی، کفایت اجتماعی، هوش هیجانی

استناد به این مقاله: نجی‌اللهی ملک‌شاه، راضیه، و رضاخانی، سیمین‌دخت. (۱۴۰۰). نقش میانجی‌گر کفایت اجتماعی در رابطه بین تفکر خلاق و هوش هیجانی با جهت‌گیری مذهبی. فصلنامه علمی - پژوهشی روان‌شناسی کاربردی، ۱۵ (۴ پیاپی ۶۰): ۷۹-۵۱.

مقدمه

جهت‌گیری مذهبی^۱ به نحوه تفکر و رفتار فرد مطابق با دین خود اشاره دارد. آلپورت و راس (۱۹۶۷) دو نوع جهت‌گیری مذهبی (درونی و بیرونی) را نسبت به دین مطرح کردند (خوراکیان، همسورت، جهانگیر، ماهاراتی، باقرپور و موتررا، ۲۰۲۰). به باور آنان فردی که جهت‌گیری مذهبی درونی دارد با مذهبش زندگی می‌کند، انگیزه‌های اصلی خود را در بطن مذهب می‌یابد و نیازهای دیگرش اهمیت کمتری پیدا می‌کنند. اما فردی که جهت‌گیری مذهبی بیرونی دارد از مذهب استفاده ابزاری می‌کند و به منظور دستیابی به اهداف و ارضای نیازهای فردی از قبیل مقام، امنیت و آرامش خود از آن بهره می‌گیرد (طلوع تکمیلی ترابی، وکیلی و فتاحی اندبیل، ۱۳۹۹).

با توجه به اینکه مذهب از قدرت قوی در شکل‌دهی به پیامدهای اجتماعی و فردی برخوردار است (لی یو، گوآو، سان، وانگ و ووف، ۲۰۱۸)، افرادی که باورهای مذهبی قوی دارند در برخورد‌های اجتماعی نیز قوی عمل می‌کنند و کفایت بیشتری از خود نشان می‌دهند. کفایت اجتماعی^۲ فرزندان با نگرش‌ها و باورهای مذهبی که از عمق خانواده برمی‌خیزد، ارتباط دارد (فیروزصمدی، آقاجانی، شاطریان، شوقی و صادقی، ۱۳۹۲). کفایت اجتماعی برآیند تعامل ویژگی‌های فرد با محیط است که در سطوح مختلف شناختی، رفتاری و مهارتی و با در نظر گرفتن پیامدهایش بررسی می‌شود (ایروسی و گاردینر، ۲۰۱۵). طبق نظر فلنر، لئیس و فیلیپس (۱۹۹۰) کفایت اجتماعی شامل مجموعه مهارت‌هایی است که بر توانایی درک دیگران و برقراری ارتباط مؤثر با آن‌ها، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و حفظ استقلال شخصی تمرکز می‌کند و یکی از سازه‌های اصلی بهداشت روانی تلقی می‌شود (دولاتی و پروستان، ۲۰۱۶).

نتایج پژوهش‌های امیدوار (۱۳۹۳) و سوه (۲۰۱۹) نشان داد بین تفکر خلاق و کفایت اجتماعی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. در واقع، فرد خلاق، فردی با کفایت تلقی می‌شود که به توانایی‌ها، استعدادها و شایستگی‌های خود آگاهی دارد و به آن‌ها متکی است. خلاقیت^۳ فرایند حساس شدن به مسایل، کمبودها، شکاف در دانش، ناهماهنگی‌ها و غیره است (ائنی عشری، فولادچنگ و دریاپور، ۱۳۹۶). به عبارتی، افراد دارای تفکر خلاق دارای مجموعه‌ای از توانایی‌ها و ویژگی‌های خاص شخصیتی و فکری هستند و با تولید راه‌حل‌های نوآورانه در حل مسائل می‌کوشند (ماینبایوا، ویشنوسکای و سادواکاسوا، ۲۰۱۶). برخی از پژوهشگران معتقدند

1. religious orientation
2. social competence
3. creativity

که مذهب می‌تواند برای خلاقیت مفید باشد، زیرا مذهب موجب پرورش فضایل شخصی (مثل خودکنترلی، صداقت، همکاری، سخت‌کوشی) می‌شود که با خلاقیت رابطه مثبت دارند (آسواد و پارتوتیه، ۲۰۱۸). نتایج پژوهش‌های کرمزاده و جاودانی (۱۳۹۵) و مک فرسون و کلی (۲۰۱۱) حاکی از وجود رابطه مثبت بین خلاقیت و جهت‌گیری مذهبی است.

در ارتباط با تفکر خلاق و کفایت اجتماعی، نقش هوش هیجانی قابل تأمل است. به نظر مایر و سالوی (۲۰۰۰) هوش هیجانی به مجموعه‌ای از توانایی‌ها و قابلیت‌هایی اشاره می‌کند که از ویژگی‌های ضروری زندگی اجتماعی انسان است (سلگی و علی پور، ۱۳۹۱). هوش هیجانی نقش اساسی در تعاملات اجتماعی دارد و شاخص سازگاری و بهزیستی فرد در مواجهه با چالش‌های زندگی است (واکوئرو، تاريجاس و رودریگز، ۲۰۲۰). با توجه به تفاوت‌های افراد در ویژگی‌های شخصیتی، علایق معنوی، زمینه‌ها و اعمال معنوی (مذهبی)، به نظر می‌رسد در مهارت‌ها و ظرفیت‌های وابسته به هوش نیز متفاوت باشند (شهرابی فراهانی و فرحبخش، ۱۳۹۱). در این راستا، نتایج پژوهش‌های رضایی ملاجق و واحدی کوچنق (۱۳۹۷) و نواز (۲۰۲۰) حاکی از وجود رابطه مثبت و معنادار بین هوش هیجانی و کفایت اجتماعی است. همچنین نتایج پژوهش‌های نعیمای، مکتبی، نقدی نسب، توفانی‌زاده و رحیمی (۱۳۹۴)؛ لویکی و زاجنکوسکی (۲۰۱۷)؛ التیمی و الخالده (۲۰۱۶) و سماوی (۲۰۱۳) نشان داد بین هوش هیجانی و جهت‌گیری مذهبی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

باید توجه داشت که مذهب در مقابله با مشکلات و جلوگیری از بیماری‌های روانی (آیدلر، ۲۰۱۵)، ایجاد آرامش ذهنی (آبدالتی، مهدزهاریم و میدین، ۲۰۱۶)، معنای زندگی (جمالزهی مقدم و بلاغت، ۲۰۱۹) و سلامت روان (روسمارین، آلپر و پارگامنت، ۲۰۱۶) نقش مهمی ایفا می‌کند. با توجه به اینکه عقاید و نگرش‌های افراد تحت تأثیر فرهنگ و تربیت خانواده شکل می‌گیرد (فیروزصمدی و همکاران، ۱۳۹۲)، چگونگی رشد مذهبی، اخلاقی و ارزشی دختران به عنوان مادران فردا در شکل‌گیری نسل آینده و ارتقا سلامت جامعه اهمیت می‌یابد. دغدغه پژوهشگر و موضوع قابل تأمل این است که جو مذهبی غالب در جامعه، اعمال محدودیت‌های تربیتی و فرهنگی برخی خانواده‌ها برای دختران و نیاز به تأیید همسالان (با توجه به دوره نوجوانی) تا چه اندازه ممکن است دختران را به سوی یکی از ابعاد جهت‌گیری مذهبی سوق دهد و با توجه به نوع جهت‌گیری، چگونه از تفکر خلاق و هوش هیجانی خود برای کسب کفایت اجتماعی استفاده می‌کنند. زیرا کفایت اجتماعی با ارتقا آگاهی اجتماعی به رشد اخلاقی و مذهبی؛ و خلاقیت با گسترش بینش‌ها و هوش هیجانی با پرورش در مسیر درست به رشد

1. emotional intelligence

اخلاقی و در نهایت به مذهب درونی (تضمین کننده سلامت روان) منجر خواهد شد. اگرچه نتایج پژوهش‌های مختلف وجود رابطه بین متغیرهای مطرح شده با جهت‌گیری مذهبی را تأیید کرده‌اند اما در هیچ یک از آنها به مؤلفه‌های جهت‌گیری مذهبی اشاره نشده است و این خلاء پژوهشی در پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش میانجی‌گری کفایت اجتماعی در رابطه بین تفکر خلاق و هوش هیجانی با جهت‌گیری مذهبی در دختران دانش‌آموز مورد بررسی قرار گرفت و دو فرضیه زیر مطرح شد:

۱. هر یک از متغیرهای تفکر خلاق، هوش هیجانی و کفایت اجتماعی می‌توانند جهت‌گیری مذهبی (درونی و بیرونی) را پیش‌بینی کنند.
۲. تفکر خلاق و هوش هیجانی می‌توانند با میانجی‌گری کفایت اجتماعی، جهت‌گیری مذهبی (درونی و بیرونی) را پیش‌بینی کنند.

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی دختران دانش‌آموز پیش‌دانشگاهی دبیرستان‌های دولتی منطقه ۴ شهر تهران در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ تشکیل می‌دادند ($N=1187$). طبق نظر کلاین (۲۰۱۶) مبنی بر کفایت نمونه بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ نفر در الگوهای کمی پیچیده و نیز با توجه به تعداد متغیرهای پژوهش، حجم نمونه ۲۰۰ نفر برآورد شد. با در نظر گرفتن ۲۰ درصد احتمال افت، حجم نمونه به ۲۴۰ نفر افزایش یافت و به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. به این منظور از بین ۱۰ دبیرستان دولتی منطقه ۴ تهران که دارای دوره پیش‌دانشگاهی بودند، ۴ دبیرستان آبسال، صدیقه رودباری، امام محمدباقر و بنت‌الهدی صدر به طور تصادفی انتخاب شدند. سپس از هر مدرسه ۲ کلاس از رشته‌های علوم تجربی و ریاضی (در مجموع ۸ کلاس پیش‌دانشگاهی) به صورت تصادفی انتخاب شدند و در نهایت در هر کلاس دانش‌آموزان داوطلب به همکاری به صورت آگاهانه وارد پژوهش شدند.

ابزار پژوهش

۱. مقیاس جهت‌گیری مذهبی! این مقیاس ۲۱ گویه‌ای توسط آلپورت و راس (۱۹۶۷) ساخته شد و دو مؤلفه جهت‌گیری مذهبی بیرونی عبارت‌های ۱ تا ۱۲ و جهت‌گیری مذهبی

۱. Religious Orientation Scale

درونی عبارت‌های ۱۳ تا ۲۱ را در یک طیف لیکرت ۴ درجه‌ای از (کاملاً مخالفم= ۱ تا کاملاً موافقم= ۴) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. گورساج و فرسون (۱۹۸۹) برای این ابزار، سه بعد جهت‌گیری مذهبی درونی، جهت‌گیری مذهبی بیرونی اجتماعی و جهت‌گیری مذهبی بیرونی فردی و ضرایب آلفای کرونباخ برای این سه بعد را به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۷۶ و ۰/۶۹ گزارش کردند. درویری، گالاناکیس، آوگوستیدیس، پاتراکی، واسدکیس و همکاران (۲۰۱۴) همبستگی جهت‌گیری مذهبی درونی را با خرده مقیاس منبع کنترل درونی سلامت پرسشنامه منبع کنترل سلامت^۱ والتسون و والتسون (۱۹۷۶) برابر با ۰/۱۴۳ و همبستگی جهت‌گیری مذهبی بیرونی اجتماعی را با خرده مقیاس منبع کنترل مرتبط با شانس برابر با ۰/۱۷۲ گزارش کردند. نوذری و غلامی (۱۳۸۹) پس از تطابق این ابزار با بافت فرهنگی- مذهبی و دین اسلام برای آن ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ و رابطه جهت‌گیری درونی، جهت‌گیری بیرونی اجتماعی و جهت‌گیری بیرونی فردی را با سلامت روان به ترتیب ۰/۴۴۰، ۰/۴۰۹ و ۰/۳۷۰- گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی به ترتیب ۰/۵۸ و ۰/۷۰ به دست آمد.

۲. پرسشنامه کفایت اجتماعی^۲. پرسشنامه کفایت اجتماعی پرندین (۱۳۸۵) که بر اساس الگوی کفایت اجتماعی فلنر و همکاران (۱۹۹۰) ساخته شده دارای ۴۷ گویه است که ۴ خرده مقیاس مهارت‌های رفتاری با سؤال‌های ۱ تا ۳۴، آمابه‌های انگیزش و انتظارات با سؤال‌های ۳۵ تا ۴۱، مهارت‌های شناختی با سؤال‌های ۴۲ تا ۴۴ و عامل کفایت هیجانی با سؤال‌های ۴۵ تا ۴۷ را در یک طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (کاملاً موافقم= ۷ تا کاملاً مخالفم= ۱) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. سؤال‌های شماره ۳، ۶، ۸، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۵، ۱۶، ۲۱، ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۳۲، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۴۳، ۴۴ و ۴۵ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. اعتبار آزمون با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و روایی سازه این مقیاس به وسیله تحلیل عاملی به دست آمد که ۸۳ درصد از واریانس کفایت اجتماعی را تبیین می‌کند. همچنین تمامی مقادیر مرتبط با همبستگی سؤال‌ها با کل آزمون در راستای تحلیل مؤلفه‌های اصلی بالاتر از ۰/۵۰ گزارش شده است که بیانگر همبستگی بالایی بین تک تک سؤال‌ها با کل آزمون بود. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای این ابزار ۰/۸۱ به دست آمد.

۱. Health Locus of Control

۲. Social Competence Questionnaire

۳. **آزمون تفکر خلاق**^۱: این آزمون که توسط عابدی (۱۳۶۳) و بر اساس نظریه تورنس درباره خلاقیت ساخته شد دارای ۶۰ سوال است که چهار مؤلفه سیالی سؤال‌های ۱ تا ۲۲، بسط سؤال‌های ۲۳ تا ۳۳، ابتکار سؤال‌های ۳۴ تا ۴۹ و انعطاف‌پذیری سؤال‌های ۵۰ تا ۶۰ را در یک طیف لیکرت ۳ درجه‌ای (۱، ۲، ۳) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پایایی آزمون از طریق آزمون مجدد دانش‌آموزان مدارس راهنمایی تهران در چهار بخش آزمون سیالی ۰/۸۵، ابتکار ۰/۸۲، انعطاف‌پذیری ۰/۸۴ و بسط ۰/۸۰ به دست آمد و برای تعیین روایی همزمان از آزمون خلاقیت تورنس (۱۹۷۶) استفاده شد. ضریب همبستگی بین نمره کل این آزمون با نمره کل آزمون تورنس ۰/۴۶ به دست آمد (عابدی، ۱۳۷۲). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این ابزار ۰/۸۶ به دست آمد.

۴. **پرسشنامه هوش هیجانی بار-ان**^۲: این پرسشنامه در سال (۱۹۸۰) توسط بار-ان ارائه شد. پرسشنامه دارای ۹۰ گویه است که ۱۵ خرده‌مقیاس حل مسئله سؤال‌های ۱، ۱۶، ۳۱، ۴۶، ۶۱ و ۷۶، شادمانی با سؤال‌های ۲، ۱۷، ۳۲، ۴۷، ۶۲ و ۷۷، استقلال با سؤال‌های ۳، ۱۸، ۳۳، ۴۸، ۶۳ و ۷۸، تحمل فشار روانی با سؤال‌های ۴، ۱۹، ۳۴، ۴۹، ۶۴ و ۷۹، کنترل تکانه سؤال‌های ۱۱، ۲۶، ۴۱، ۵۶، ۷۱ و ۸۶، خودآگاهی هیجانی با سؤال‌های ۶، ۲۱، ۳۶، ۵۱، ۶۶ و ۸۱، خودشکوفایی با سؤال‌های ۵، ۲۰، ۳۵، ۵۰، ۶۵ و ۸۰، واقع‌گرایی با سؤال‌های ۷، ۲۲، ۳۷، ۵۲، ۶۷ و ۸۲، روابط بین‌فردی با سؤال‌های ۸، ۲۳، ۳۸، ۵۳، ۶۸ و ۸۳، خوش‌بینی با سؤال‌های ۹، ۲۴، ۳۹، ۵۴، ۶۹ و ۸۴، احترام به خود با سؤال‌های ۱۰، ۲۵، ۴۰، ۵۵، ۷۰ و ۸۵، انعطاف-پذیری با سؤال‌های ۱۲، ۲۷، ۴۲، ۵۷، ۷۲ و ۸۷، مسئولیت‌پذیری اجتماعی با سؤال‌های ۱۳، ۲۸، ۴۳، ۵۸، ۷۳ و ۸۸، همدلی با سؤال‌های ۱۴، ۲۹، ۴۴، ۵۹، ۷۴ و ۸۹ و خودابرازی با سؤال‌های ۱۵، ۳۰، ۴۵، ۶۰، ۷۵ و ۹۰ را در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً موافقم= ۵ تا کاملاً مخالفم= ۱) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. سؤال‌های ۲، ۱۲، ۱۵، ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۷، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۴۰، ۴۵، ۴۸، ۵۰، ۵۲، ۵۶، ۵۸، ۶۱، ۶۳، ۶۴، ۶۷، ۷۱، ۷۲، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۴، ۸۶، ۸۷ و ۹۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. در پژوهش دهشیری (۱۳۸۲) ضریب آلفای کرونباخ برای دانشجویان ایرانی پسر و دختر و کل افراد به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۶۸ و ۰/۹۳ گزارش شده است و ضریب اعتبار به روش زوج و فرد ۰/۸۸ به دست آمد. روایی آزمون نیز با روش تحلیل عاملی اکتشافی در پژوهش دهشیری (۱۳۸۲) محاسبه شد که از بین ۱۳ عامل در ساختار عاملی نمونه آمریکای شمالی بار-ان (۱۹۹۷)، هشت عامل برای

۱. Creative Thinking Test

۲. Bar-on's Emotional Intelligence Questionnaire

آزمودنی‌های ایرانی روایی داشت (فتحی آشتیانی و داستانی، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این ابزار ۰/۸۹ به دست آمد.

شیوه اجرا

پس از مراجعه به آموزش و پرورش منطقه ۴ شهر تهران و جلب موافقت مسئولان، فهرست دبیرستان‌های دولتی دخترانه دارای پیش‌دانشگاهی این منطقه تهیه و ۴ مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شد. پس از هماهنگی با مدیران دبیرستان‌ها و معلمان کلاس‌های انتخاب شده، با حضور در کلاس‌ها در مورد اهداف پژوهش و چگونگی پاسخ‌دهی به پرسشنامه‌ها توضیحاتی داده شد. از دانش‌آموزان خواسته شد با دقت کافی به همه سوالات پاسخ دهند. به این ترتیب پرسشنامه‌ها به صورت گروهی اجرا شد. نوشتن مشخصات افراد مانند نام و نام‌خانوادگی ضرورتی نداشت. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و بررسی آن‌ها معلوم شد که داده‌های پرت چند متغیری وجود نداشت. پس از حذف ۲۰ پرسشنامه ناقص، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مسیر استفاده شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر ۱۲۷ شرکت‌کننده (۵۷/۷۲ درصد) در رشته علوم تجربی و ۹۳ شرکت‌کننده (۴۲/۲۷ درصد) در رشته علوم ریاضی مشغول به تحصیل بودند. بیش‌ترین فراوانی سن پدران شرکت‌کننده‌ها، در گروه سنی ۴۱-۴۵ سال (۳۲/۷ درصد) و بیش‌ترین فراوانی سن مادران شرکت‌کننده‌ها در گروه سنی کمتر از ۴۰ سال (۴۷/۳ درصد) بود. بیش‌ترین فراوانی تحصیلات پدران شرکت‌کننده‌ها دیپلم (۶۲/۳ درصد) و بیش‌ترین فراوانی تحصیلات مادران شرکت‌کننده‌ها دیپلم (۷۵/۵ درصد) بوده است. بیش‌ترین فراوانی شغل پدران شرکت‌کننده‌ها دولتی (۴۵/۵ درصد) و بیش‌ترین فراوانی شغل مادران شرکت‌کننده‌ها خانه‌دار (۷۸/۶ درصد) بوده است.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار، کشیدگی، چولگی، ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای

پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس
تفکر خلاق	۱۲۶/۱۰	۱۱/۹۱	۰/۰۲۴	-۰/۵۸۰	۰/۷۹۵	۱/۲۵۸
هوش هیجانی	۱۷۱/۹۷	۱۹/۲۶	-۰/۳۵۹	۰/۴۶۹	۰/۶۰۱	۱/۶۶۳

کفایت اجتماعی	۲۳۹/۱۵	۲۵/۴۶	-۰/۲۲۹	-۰/۰۵۱	۰/۵۵۸	۱/۷۹۱
جهت‌گیری مذهبی بیرونی	۲۵/۶۶	۳/۷۷	-۰/۱۳۶	۰/۰۱۴	متغیر	متغیر
جهت‌گیری مذهبی درونی	۱۳/۵۷	۲/۷۵	۰/۰۰۶	۰/۰۲۴	متغیر	متغیر

جدول ۱ نشان می‌دهد، توزیع داده‌ها برای هر یک از متغیرهای پژوهش نرمال است. ارزیابی شاخص‌های مربوط به ضریب تحمل و عامل تورم واریانس نشان داد که بین متغیرها هم خطی وجود ندارد. همچنین ارزش شاخص دوربین واتسون (۱/۶۲۵) حاکی از وجود مفروضه استقلال خطاها است. بررسی نمودار پراکندگی واریانس‌های استاندارد شده خطاها نشان دهنده برقراری مفروضه همگنی واریانس در بین داده‌های پژوهش است. بدین ترتیب پیش‌فرض‌های آزمون تحلیل مسیر در این پژوهش برقرار است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای تفکر خلاق، هوش هیجانی، کفایت اجتماعی و جهت-

گیری مذهبی

متغیرهای پژوهش	تفکر خلاق	هوش هیجانی	کفایت اجتماعی	جهت‌گیری مذهبی بیرونی	جهت‌گیری مذهبی درونی
۱. تفکر خلاق	-				
۲. هوش هیجانی	۰/۳۶۱**	-			
۳. کفایت اجتماعی	۰/۴۳۹**	۰/۶۲۴**	-		
۴. جهت‌گیری مذهبی بیرونی	۰/۲۳۳**	۰/۱۸۳**	۰/۲۷۹**	-	
۵. جهت‌گیری مذهبی درونی	-۰/۳۱۰**	-۰/۳۷۱**	-۰/۴۷۷**	-۰/۴۹۷**	-

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

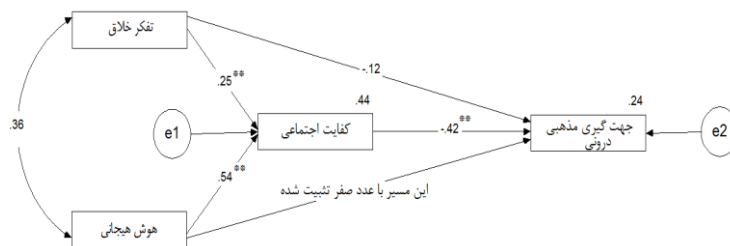
جدول ۲ نشان می‌دهد، همبستگی تفکر خلاق با جهت‌گیری مذهبی بیرونی مثبت و با جهت‌گیری مذهبی درونی منفی ($P=0/001$) بود. همبستگی هوش هیجانی و کفایت اجتماعی با جهت‌گیری مذهبی بیرونی مثبت ($P=0/001$) و با جهت‌گیری مذهبی درونی منفی و ($P=0/001$) بود. همبستگی جهت‌گیری مذهبی بیرونی و درونی منفی ($P=0/001$) بود.

جدول ۳. ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش

مسیرها	B	S.E	β	بیرونی	درونی	بیرونی
اثر کل	تفکر خلاق- جهت گیری مذهبی	۰/۰۵۳	۰/۰۶۰	۰/۰۱۴	۰/۰۲۳	۰/۱۹۱**
	هوش هیجانی- جهت گیری مذهبی	۰/۰۳۲	۰/۰۲۳	۰/۰۰۷	۰/۰۰۹	۰/۱۱۷**
	تفکر خلاق- جهت گیری مذهبی	۰/۰۲۹	۰/۰۴۳	۰/۰۱۶	۰/۰۲۵	۰/۱۳۷
اثر مستقیم	هوش هیجانی- جهت گیری مذهبی این مسیر با عدد صفر تثبیت شده					
	تفکر خلاق- کفایت اجتماعی	۰/۵۲۵	۰/۵۲۵	۰/۰۵۳	۰/۰۵۳	۰/۲۴۶**
	هوش هیجانی- کفایت اجتماعی	۰/۷۰۸	۰/۷۰۸	۰/۰۴۷	۰/۰۴۷	۰/۵۳۵**
اثر غیرمستقیم	کفایت اجتماعی- جهت گیری مذهبی	۰/۰۴۶	۰/۰۳۲	۰/۰۷۲	۰/۰۱۲	۰/۲۱۸**
	تفکر خلاق- جهت گیری مذهبی	۰/۰۲۴	۰/۰۱۷	۰/۰۰۷	۰/۰۰۸	۰/۰۵۴**
	هوش هیجانی- جهت گیری مذهبی	۰/۰۳۲	۰/۰۲۳	۰/۰۰۷	۰/۰۰۹	۰/۱۱۷**

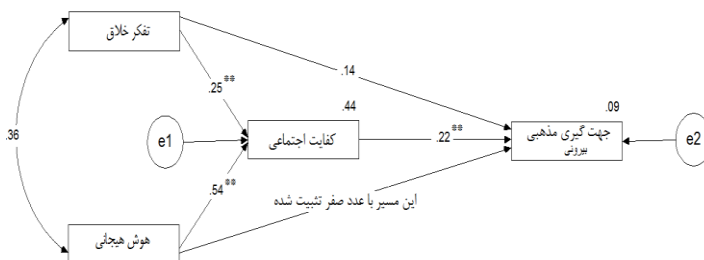
* $P < 0/05$ ** $P < 0/01$

برابر جدول ۳، در آزمون فرضیه اول، ضرایب مسیر کل نشان داد پیش بینی جهت گیری مذهبی درونی بر اساس تفکر خلاق، هوش هیجانی و کفایت اجتماعی منفی و معنادار ($P=0/001$) است. این ضرایب در مورد جهت گیری مذهبی بیرونی مثبت و معنادار ($P=0/001$) است. در آزمون فرضیه دوم، ارزیابی ضرایب مسیر غیرمستقیم نشان داد کفایت اجتماعی می تواند رابطه بین تفکر خلاق و جهت گیری مذهبی درونی؛ و نیز رابطه بین هوش هیجانی و جهت گیری مذهبی درونی را به صورت منفی و معنادار ($P=0/001$) میانجی گری کند. همچنین ضریب مسیر غیرمستقیم تفکر خلاق با جهت گیری مذهبی بیرونی از طریق میانجی گری کفایت اجتماعی مثبت ($P=0/006$) و هوش هیجانی با جهت گیری مذهبی بیرونی از طریق میانجی گری کفایت اجتماعی مثبت ($P=0/006$) بود.

شکل ۱. الگوی ساختاری پژوهش در تبیین رابطه بین هوش هیجانی، تفکر خلاق، کفایت اجتماعی و جهت‌گیری مذهبی درونی

طبق شکل ۱ مجذور همبستگی‌های چندگانه برای جهت‌گیری مذهبی درونی برابر با ۰/۲۴ و برای کفایت اجتماعی برابر با ۰/۴۴ است، بدین معنا که سه متغیر کفایت اجتماعی، هوش هیجانی و تفکر خلاق ۲۴ درصد از واریانس جهت‌گیری مذهبی درونی؛ و هوش هیجانی و تفکر خلاق ۴۴ درصد از واریانس کفایت اجتماعی را در دختران دانش‌آموز مقطع پیش‌دانشگاهی تبیین می‌کنند.

شکل ۲. الگوی ساختاری پژوهش در تبیین رابطه بین هوش هیجانی، تفکر خلاق، کفایت اجتماعی و جهت‌گیری مذهبی بیرونی

طبق شکل ۲ مجذور همبستگی‌های چندگانه برای جهت‌گیری مذهبی بیرونی برابر با ۰/۰۹ است، بدین معنا که سه متغیر کفایت اجتماعی، هوش هیجانی و تفکر خلاق تنها ۹ درصد از واریانس جهت‌گیری مذهبی بیرونی را در دختران دانش‌آموز مقطع پیش‌دانشگاهی تبیین می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر تعیین نقش میانجی‌گر کفایت اجتماعی در رابطه بین تفکر خلاق و هوش هیجانی با جهت‌گیری مذهبی بود. نتایج پژوهش نشان داد تفکر خلاق، هوش هیجانی و کفایت اجتماعی می‌توانند جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی را به ترتیب به صورت منفی و مثبت پیش‌بینی کنند. این یافته را می‌توان صرفاً به دلیل وجود رابطه بین متغیرها با نتایج پژوهش کرمزاده و جاودانی (۱۳۹۵)؛ نعیم‌اوی و همکاران (۱۳۹۴) و سماوی (۲۰۱۳) همسو دانست. بر اساس ادبیات پژوهش انتظار می‌رود وجود تفکر خلاق، هوش هیجانی و کفایت اجتماعی، جهت‌گیری مذهبی درونی را به دنبال داشته باشد اما نتایج این پژوهش، عکس این رابطه را نشان داد. در تبیین یافته‌ی مربوط به جهت‌گیری مذهبی درونی می‌توان به مواردی مانند تمایل نوجوانان به بازسازی باورها و اعتقادات، مسایل فرهنگی و اجتماعی جامعه و تحول جامعه از سنتی به مدرنیسم اشاره کرد. همچنین با توجه به فضای جامعه و روش تربیتی برخی خانواده‌ها که از دختران انتظار دارند بیشتر تابع و پیرو باشند، کمتر فرصت چالش در مسایل مذهبی (که می‌تواند به جهت‌گیری مذهبی درونی بینجامد) فراهم می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد با توجه به تفکر خلاق، هوش هیجانی و احساس کفایت اجتماعی، دیدگاه و توجه مذهبی دختران در اثر عوامل فرهنگی تغییر کرده و از میزان جهت‌گیری مذهبی درونی آنان کاسته شده است. در تبیین یافته‌های مرتبط با جهت‌گیری مذهبی بیرونی می‌توان گفت وجود ناهماهنگی و تناقض بین باورهای مطرح شده و عملکرد افراد جامعه می‌تواند با توجه به وجود تفکر خلاق، هوش هیجانی و کفایت اجتماعی در دختران زمینه‌ساز رشد نگاه ابزاری و هدفمند به مذهب برای آنان باشد. همچنین بر اساس نظریه‌ی یادگیری که به تأثیر محیط بیرونی بر رفتار آشکار اشاره دارد، ممکن است نوجوانان برای کسب حمایت اجتماعی، دین را به عنوان یک ابزار سودمند تشخیص دهند و در عملکرد مذهبی خود از افرادی که الگوی خود قرار داده‌اند تبعیت کنند و بدین ترتیب از هوش هیجانی و تفکر خلاق خود در این راستا بهره بگیرند.

همچنین، نتایج پژوهش نشان داد تفکر خلاق و هوش هیجانی با میانجی‌گری کفایت اجتماعی می‌توانند جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی را به ترتیب به صورت منفی و مثبت پیش‌بینی کنند. این یافته را می‌توان با نتایج پژوهش امیدوار (۱۳۹۳)؛ کرمزاده و جاودانی (۱۳۹۵)؛ رضایی ملاجق و واحدی کوچنق (۱۳۹۷)؛ مک فرسون و کلی (۲۰۱۱)؛ سماوی (۲۰۱۳)؛ التیمی و الخالده (۲۰۱۶)؛ لویکی و زاجنکوسکی (۲۰۱۷)؛ و سوه (۲۰۱۹) همسو دانست که در پژوهش‌های خود به روابط هوش هیجانی، خلاقیت، کفایت اجتماعی و مذهب اشاره داشته‌اند.

در تبیین اثرگذاری هوش هیجانی و خلاقیت بر جهت‌گیری مذهبی از طریق کفایت اجتماعی می‌توان به مؤلفه‌های کفایت اجتماعی اشاره کرد. مهارت‌های شناختی شامل مهارت‌های پردازش و کسب اطلاعات و توانایی تصمیم‌گیری می‌شود، مهارت‌های رفتاری برای شروع و تداوم تعاملات اجتماعی؛ مهارت‌های هیجانی و عاطفی، برای برقراری ارتباط مؤثر با دیگران، ایجاد و گسترش اعتماد و روابط حمایتی دو جانبه و مدیریت تنش؛ و مهارت‌های انگیزشی شامل ارزشمندی ساختار درونی فرد، دستیابی به سطح خاصی از رشد اخلاقی و احساس اثربخشی و کنترل فرد و در نهایت احساس خودکارآمدی است (فرانکو، بجا، کاندیاس و سانتوس، ۲۰۱۷). بنابراین توانایی پردازش و تصمیم‌گیری به انتخاب‌گری مناسب در مواجهه با اطلاعات محیطی دربارهٔ مذهب می‌انجامد که در مواقع بحرانی با توسل به مذهب به مدیریت تنش و جلب حمایت محیطی منجر می‌شود. التیمی و الخالده (۲۰۱۶) معتقدند هوش هیجانی یک عامل مهم در تعیین موفقیت فرد در زندگی است و مستقیماً کفایت اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. خلاقیت نیز از طریق ایجاد زمینه‌های انعطاف‌پذیری ذهنی و رفتاری در توسعهٔ روابط اجتماعی و رشد سازگاری اجتماعی نقش مهمی دارد (باراتکیو، ۲۰۱۷). بدین ترتیب به نظر می‌رسد گروه نمونه به دلیل قرار داشتن در سنین نوجوانی و اهمیت کسب کفایت اجتماعی برای تأیید شدن از سوی دیگران، احساس شایستگی و توانمندی و کاهش تنش‌ها، از هوش هیجانی و تفکر خلاق در راستای جهت‌گیری مذهبی بیرونی استفاده می‌کنند. در جمع‌بندی یافته‌های پژوهش حاضر با توجه به اینکه هوش هیجانی و تفکر خلاق ۴۴ درصد از واریانس کفایت اجتماعی؛ و هوش هیجانی، تفکر خلاق و کفایت اجتماعی ۲۴ درصد واریانس جهت‌گیری مذهبی درونی را تبیین می‌کند، می‌توان گفت افرادی که از کفایت اجتماعی برخوردارند، باورها و نگرش‌های مذهبی خود را بر اساس ظرفیت درونی خود نظیر هوش هیجانی و خلاقیت پایه‌ریزی می‌کنند. بنابراین به نظر می‌رسد هرچه افراد از هوش هیجانی و تفکر خلاق (به عنوان عوامل روانی- اجتماعی) بیشتری برخوردار باشند، بهتر می‌توانند با کمک این ویژگی‌ها خود را در جامعه مطرح کنند و احساس کفایت داشته باشند. با داشتن کفایت اجتماعی کافی که از هوش هیجانی و خلاقیت نشأت می‌گیرد، جوانان می‌توانند جایگاه و موقعیت اجتماعی خود را در جامعه به ویژه در میان دوستان و همسالانشان حفظ کنند. با توجه به تحول و دگرگونی در اعتقادات مذهبی در جوانان و نظر به اینکه هوش هیجانی و تفکر خلاق قابلیت آموزش و یادگیری دارند می‌توان از یافته‌های پژوهش در جهت ارتقا دینداری درونی بهره گرفت و سلامت روانی جامعه را تامین کرد.

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر محدود شدن افراد نمونه به دختران پیش‌دانشگاهی و اجرای پژوهش در مدارس منطقه ۴ شهر تهران است. بنابراین در تعمیم‌پذیری یافته‌ها باید جانب احتیاط رعایت شود. بر این اساس به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌شود در بررسی متغیرهای اثرگذار بر جهت‌گیری مذهبی، تفاوت‌های جنسیتی را نیز در نظر بگیرند. به مسئولان آموزش و پرورش، مدیران و معلمان مدارس پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های آموزشی جهت افزایش شناخت و آگاهی دانش‌آموزان از مذهب به عنوان یکی از عوامل تضمین‌کننده سلامت روان، و نیز کارگاه‌های آموزشی با هدف ارتقای خلاقیت، کفایت اجتماعی و هوش هیجانی دانش‌آموزان برگزار کنند.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل رضایت آگاهانه، حفظ حریم شخصی و رازداری رعایت شد. همچنین شرکت‌کنندگان برای خروج از پژوهش در هر زمان مجاز بودند.

سپاسگزاری

از مسئولان محترم آموزش و پرورش منطقه ۴ شهر تهران، مدیران و معلمان مدارس و تمامی دانش‌آموزان شرکت‌کننده در این پژوهش، قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول در رشته مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن با کد ۲۳۸۹۷ است و نویسندگان در مقاله نقش یکسانی در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی سازی مقاله داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان مقاله حمایت مالی و تعارض منافع ندارند.

منابع

- اثنی عشری، ندا، فولادچنگ، محبوبه، و دریاپور، الهه. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش خلاقیت با استفاده از لگو بر اعتماد به نفس و توانایی حل مسئله کودکان. *فصلنامه پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۲۷ (پیاپی ۱۳): ۲۳-۳۸. [پیوند]
- امیدوار، مریم. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر آموزش روش‌های خلاقانه بر ارتقاء خلاقیت و سازگاری اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی. *اولین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی و علوم رفتاری*، تهران، مؤسسه همایشگران مهر اشراق، مرکز همایش‌های دانشگاه تهران. [پیوند]
- پرندین، شیما. (۱۳۸۵). ساخت پرسشنامه کفایت اجتماعی و هنجاریابی آن در نوجوانان شهر تهران. پایان کارشناسی ارشد، رشته روانسنجی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی (ره). [پیوند]
- رضایی ملاجق، رسول، و واحدی کوچنق، حسین. (۱۳۹۷). پیش‌بینی کفایت اجتماعی بر اساس هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی در دانش‌آموزان پسر متوسطه دوم هشتگرد. *ششمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگ*، تهران. [پیوند]
- سلگی، زهرا، و علی پور، احمد. (۱۳۹۱). مقایسه هوش اجتماعی و هوش هیجانی دانشجویان با توجه به دست برتری آن‌ها. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۶ (۴): ۱۱۹-۱۰۳. [پیوند]
- شهرابی فراهانی، لیلا، و فرح بخش، کیومرث. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین هوش معنوی و هوش هیجانی دانش‌آموزان دختر منطقه ۱۵ آموزش و پرورش شهر تهران. *مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی*، ۵ (۸): ۴۴-۶۰. [پیوند]
- طلوع تکمیلی ترابی، نادره، و کیلی، پرپوش، و فتاحی اندبیل، اعظم. (۱۳۹۹). رابطه صفات شخصیت و رضایت‌ناشویی بر اساس نقش میانجی‌گر جهت‌گیری مذهبی. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۱۱ (۱۱): ۹۹-۱۱۸. [پیوند]
- عابدی، جمال. (۱۳۷۲). خلاقیت و شیوه‌ای نو در اندازه‌گیری آن. *پژوهش‌های روان‌شناسی*، ۳: ۴۶-۵۴. [پیوند]
- فتحی آشتیانی، علی، و داستانی، محبوبه. (۱۳۹۵). *آزمون‌های روان‌شناختی (ارزشیابی شخصیت و سلامت روان)*. تهران: انتشارات بعثت. [پیوند]
- فیروزصمدی، ملیحه، آقاجانی، طهمورث، شاطریان، فاطمه، شوقی، بهزاد، و صادقی، جمال. (۱۳۹۲). ارتباط میان نگرش مذهبی و شایستگی اجتماعی والد-فرزندی با فراشناخت هیجانی (مورد مطالعه: دبیرستان‌های شهر ساوه). *جامعه‌شناسی مطالعات نوجوان*، ۴ (۱۱): ۹۵-۱۱۰. [پیوند]
- کرمزاده، مهشید، و جاودانی، موسی. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر جهت‌گیری مذهبی (درونی- بیرونی) بر میزان خلاقیت دانشجویان پسر علوم دامی دانشگاه آزاد اسلامی یزد. *ماهنامه علوم انسانی اسلامی*، ۱ (۱۰): [پیوند]

نعیماوی، مجید، مکتبی، غلامحسین، نقدی‌نسب، لایلا، توفانی‌زاده، خلیل، و رحیمی، حمدان. (۱۳۹۴).
رابطه هوش هیجانی و خودکارآمدی با نگرش مذهبی دانشجویان پیام نور شهرستان شادگان.
کنفرانس ملی روانشناسی علوم تربیتی و اجتماعی، بابل. [پیوند]
نوذری، جمشید، و غلامی، یونس. (۱۳۸۹). بررسی رابطه جهت‌گیری مذهبی و التزام عملی به اعتقادات
اسلامی با سلامت روان دانشجویان. دو فصلنامه علمی تخصصی مطالعات اسلام و روان‌شناسی، ۴(۷):
۲۱-۴۱. [پیوند]

- Abdaleati, N. S., Mohd Zaharim, N., & Mydin, Y. O. (2016). Religiousness and mental health: Systematic review study. *Journal Relig Health*, 55(6): 1929-37. [Link]
- Al-Tamimi, E. M. R., & Al-Khawaldeh, N. A. (2016). Emotional intelligence and its relation with the social skills and religious behavior of female student at Damman University in the light of some variables. *International Education Studies*, 9(3): 131-147. [Link]
- Assouad, A., & Parboteeah, K. P. (2018). Religion and innovation. A country institutional approach. *Journal of Management, Spirituality & Religion*, 15: 20-37. [link]
- Barmola, K. C. (2015). Religion/spirituality and mental health of students. *Journal of Environmental and Social Sciences*, 2(1). [Link]
- Barutcu, C. D. (2017). The Relationship between Problem Solving and Creative Thinking Skills among Nursing Students. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 4(2): 34-41. [Link]
- Behere, P. B., Das, A., Yadav, R., & Behere, P. A. (2013). Religion and mental health. *Indian Journal of Psychiatry*, 55(2): 187-194. [Link]
- Darvyri, P., Galanakis, M., Avgoustidis, A. G., Pateraki, N., Vasdekis, S., & Darvyri, C. (2014). The Revised Intrinsic/Extrinsic Religious Orientation Scale in a sample of Attica's Inhabitants. *Psychology*, 5: 1557-1567. [link]
- Dolev, N., & Leshem, SH., (2016). Teachers' emotional intelligence: The impact of training. *Special Issue*, 8 (1): 5-94. [Link]
- Dowlati, H., & Parvestan, N. (2016). The role of life skills in explaining the social competence of boarding school students. *The Social Sciences*, 11(6): 947-951. [Link]
- Franco, M. D. G., Beja, M. J., Candeias, A., & Santos, N. (2017). Emotion Understanding, Social Competence and School Achievement in Children from Primary School in Portugal. *Frontiers in Psychology*, 8: 1376. [link]
- Gorsuch, R., & McPherson, S. (1989). Intrinsic/Extrinsic Measurement: I/E-Revised and single-item scales. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 28(3): 348-354. [Link].

- Iarocci, G., & Gardiner, E. (2015). Social competence during adolescence across cultures. In J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition)* (pp. 216-221). Oxford: Elsevier. [[Link](#)]
- Idler, E. L. (2015). Religion and health. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 20: 269-272. [[Link](#)]
- Jamalzehi Moghaddam, M., & Balaghat, S. R. (2019). Relationship between parent's religious orientation, verbal communication and sociability of primary school students (second course) in Zahedan city. *Utopia y Praxis Latinoamericana*, 24(6): 396-406. [[Link](#)]
- Khorakian, A., Hemsworth, D., Jahangir, M., Maharati, Y., Bagherpour, E. S., & Muterera, J. (2020). The Effects of Religious Orientations on Malevolent Creativity: Role of Positive Emotions and Spiritual Intelligence. *Creativity Research Journal*, 32(4): 1-10. [[link](#)]
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th Ed.). Guilford Publications. [[Link](#)]
- Liu, Z., Guo, Q., Sun, P., Wang, Z., & Wu, R., (2018). Does Religion Hinder Creativity? A National Level Study on the Roles of Religiosity and Different Denominations. *Journal of Frontiers in Psychology*, 9: 1-12. [[link](#)]
- Lowicki, P., & Zajenkowski, M. (2017). Divine Emotions: On the Link Between Emotional Intelligence and Religious Belief. *Journal of Religion and Health*, 56: 1998-2009. [[Link](#)]
- Macpherson, J. S., & Kelly, S. W. (2011). Creativity and positive schizotypy the conflict between science and religion. *Personality and Individual Differences*, 50(4): 446-450. [[Link](#)]
- Mattingly, V., & Kraiger, K. (2019). Can emotional intelligence be trained? A meta-analytical investigation. *Human Resource Management Review*, 29(2): 140-155. [[Link](#)]
- Mynbayeva, A., Vishnevskay, A., & Sadvakassova, Z. (2016). Experimental study of developing creativity of university students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 217: 407-413. [[Link](#)]
- Nawaz, N. (2020). An Empirical Study on Social Competence in Relation to Emotional Intelligence in Bahrain. Available at SSRN. [[Link](#)]
- Rosmarin, D. H., Alper, D. A., & Pargament, K. I. (2016). Religion, spirituality and mental health. *Sciencedirect, Elsevier, Encyclopedia of Mental Health*, 4. [[Link](#)]
- Samawi, F. S. F. (2013). Happiness and its relation with emotional intelligence and religiosity among the students of world Islamic Sciences

and Education University. *The Journal of Studis for Educational Science*, 40(2): 729-747. [Link]

Suh, H. (2019). Creativity and Social Competence of Young Children: The Mediating Role of Emotional Intelligence. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE)*, 8(3): 2278-3075. [Link]

Vaquero, M. D., Torrijos, P. F., & Rodriguez, M. J. C. (2020). Relation between perceived emotional intelligence and social factors in the educational context of Brazilian adolescents. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 33(1). [Link]

***

پرسشنامه کفایت اجتماعی

شماره	گویه‌ها	کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	تأخیری مخالفم	مخالفم	کاملاً مخالفم
۱	اگر در امتحانی شکست بخورم ناامید نمی‌شوم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۲	نسبت به آینده خوش‌بین و امیدوار هستم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۳	برای رسیدن به خواسته‌هایم حقوق دیگران را پایمال می‌کنم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۴	مردم مرا به‌عنوان فردی بشاش و شوخ‌طبع می‌شناسند.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۵	دوست دارم عیوب خود را بشناسم و در رفع آن بکوشم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۶	نسبت به دیگران احساس مسئولیت نمی‌کنم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۷	وقتی کسی اشتباهی می‌کند با احترام به او تذکر می‌دهم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۸	اطرافیانم مرا به‌عنوان فردی دروغ‌گو می‌شناسند.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۹	گاهی در توانایی‌های خود برای موفقیت در زندگی دچار تردید می‌شوم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۰	وقتی از کسی یا چیزی عصبانی هستم، سعی می‌کنم سریع واکنشی نشان ندهم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۱	تاکنون از منزل یا مدرسه فرار کرده‌ام و یا تصمیم به فرار گرفته‌ام.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۲	به خاطر برخی رفتارهایم مورد استهزا و تمسخر سایر همکلاسی‌هایم قرار می‌گیرم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۳	وقتی می‌خواهم تصمیم مهمی بگیرم با دیگران مشورت می‌کنم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۴	وقتی که ناراحتم، به شادی‌ها و خوشی‌های زندگی‌ام هم فکر می‌کنم.	۷	۶	۵	۴	۳	۲

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	از ترس اینکه مبدا توی ذوقم بخورد از ایجاد رابطه با دیگران خودداری می‌کنم.	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	خود را فردی بی لیاقت می‌دانم.	۱۶
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	انتقاد اطرافیانم را به راحتی می‌پذیرم.	۱۷
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	در برخورد با دوستانم در سلام احوالپرسی پیش قدم می‌شوم.	۱۸
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	با افراد جدید زود آشنا می‌شوم.	۱۹
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	از همکلاسی‌هایم برای شرکت در فعالیت‌های مختلف دعوت می‌کنم.	۲۰
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	اگر خودکارم نزد کسی باشد، نمی‌توانم آن را از او پس بگیرم.	۲۱
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	از دیگران به خاطر محبت‌هایشان تشکر می‌کنم.	۲۲
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	به روش مؤدبانه درخواست نامعقول دیگران را از او پس بگیرم.	۲۳
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	موقع برخورد با مشکلات به خوبی تصمیم می‌گیرم.	۲۴
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	روی حرف خود حتی اگر اشتباه باشد پافشاری می‌کنم.	۲۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی کارها مطابق میل من پیش نمی‌رود، احساس بغض می‌کنم.	۲۶
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	والدین و دوستانم را صمیمانه دوست دارم.	۲۷
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	گاهی احساس می‌کنم که می‌خواهم همه چیز را بشکنم.	۲۸
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	از اینکه به خاطر پیشرفت در درس و مدرسه مورد توجه باشم، خوشحالم.	۲۹
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	از اینکه دیگران را شادمان ببینم خوشحال می‌شوم.	۳۰
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	در دوران کودکی مورد توجه همبازی‌های خود بوده‌ام.	۳۱
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی که دانشجویها کاری را اشتباه انجام می‌دهند، به آن‌ها می‌خندم.	۳۲
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	تکالیف دانشگاه را به درستی انجام می‌دهم.	۳۳
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی با دوستم مشکلی پیدا می‌کنم، سعی می‌کنم ابتدا با او راجع به مشکل گفتگو کنم.	۳۴
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی عصبانی می‌شوم سعی می‌کنم ذهن خود را از آن مسئله منحرف کنم.	۳۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی با دوستانم هستم، به بچه‌های دیگر زیاد توجه نمی‌کنم.	۳۶
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی از دست کسی عصبانی هستم، پشت سر او بدگویی می‌کنم.	۳۷
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	اگر کارها مطابق میل من نباشد، خیلی عصبانی و	۳۸

							ناراحت می شوم.	
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	اگر در درسی مشکل داشته باشم، آن را از استاد یا دوستم می پرسم.	۳۹
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	قبل از استفاده از وسایل دیگران از آن‌ها اجازه می گیرم.	۴۰
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	سعی می کنم در موقع عصبانیت تصمیم شتاب زده‌ای نگیرم.	۴۱
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	به دوستانم در حل مسائل درسی شان کمک می کنم.	۴۲
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	اتفاق افتاده است که خود را به مرضی زده‌ام تا مورد توجه قرار بگیرم.	۴۳
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	تلاش برای موفقیت در دانشگاه بی حاصل است، زیرا دیگران باهوش تر از من هستند.	۴۴
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی با بچه‌ها هستم، فقط در مورد مسائل مورد علاقه خودم با آن‌ها صحبت می کنم.	۴۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی کار اشتباهی می کنم، از دیگران عذرخواهی می کنم.	۴۶
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی برای خودم برنامه‌ای تنظیم می کنم مطمئن هستم آن را تا آخر انجام خواهم داد.	۴۷

***

پرسشنامه هوش هیجانی بار- آن

کاملاً مخالفم	مخالفم	نا حیدونی	مواقفم	کاملاً موافقم	گویه‌ها	شماره
۱	۲	۳	۴	۵	به نظر من برای غلبه بر مشکلات باید گام به گام پیش رفت.	۱
۱	۲	۳	۴	۵	لذت بردن از زندگی برایم مشکل است.	۲
۱	۲	۳	۴	۵	شغلی را ترجیح می دهم که حتی الامکان من تصمیم گیرنده باشم.	۳
۱	۲	۳	۴	۵	می توانم بدون تنش زیاد، با مشکلات مقابله کنم.	۴
۱	۲	۳	۴	۵	می توانم برای معنی دادن به زندگی تا حد امکان تلاش کنم.	۵
۱	۲	۳	۴	۵	نسبت به هیجانانام آگاهم.	۶
۱	۲	۳	۴	۵	سعی می کنم بدون خیال پردازی، واقعیت امور را در نظر بگیرم.	۷
۱	۲	۳	۴	۵	به راحتی با دیگران دوست می شوم.	۸
۱	۲	۳	۴	۵	معتقدم توانایی تسلط بر شرایط دشوار را دارم.	۹
۱	۲	۳	۴	۵	بیشتر مواقع به خودم اطمینان دارم.	۱۰
۱	۲	۳	۴	۵	کنترل خشم برایم مشکل است.	۱۱
۱	۲	۳	۴	۵	شروع دوباره، برایم سخت است.	۱۲
۱	۲	۳	۴	۵	کمک کردن به دیگران را دوست دارم.	۱۳
۱	۲	۳	۴	۵	به خوبی می توانم احساسات دیگران را درک کنم.	۱۴
۱	۲	۳	۴	۵	هنگامی که از دیگران خشمگین می شوم، نمی توانم با آن‌ها در این مورد	۱۵

					صحبت کنم.	
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام رویارویی با یک موقعیت دشوار، دوست دارم تا حد ممکن در مورد آن اطلاعات جمع‌آوری کنم.	۱۶
۱	۲	۳	۴	۵	خندیدن برایم سخت است.	۱۷
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام کار کردن با دیگران بیش‌تر پیرو افکار آن‌ها هستم تا فکر خودم.	۱۸
۱	۲	۳	۴	۵	نمی‌توانم به‌خوبی فشارها را تحمل کنم.	۱۹
۱	۲	۳	۴	۵	در چند سال گذشته کمتر کاری را به نتیجه رسانده‌ام.	۲۰
۱	۲	۳	۴	۵	به‌سختی می‌توانم احساسات عمیقم را با دیگران در میان بگذارم.	۲۱
۱	۲	۳	۴	۵	دیگران نمی‌فهمند که من چه فکری دارم.	۲۲
۱	۲	۳	۴	۵	به‌خوبی با دیگران همراهی می‌کنم.	۲۳
۱	۲	۳	۴	۵	به اغلب کارهایی که می‌کنم خوش‌بین هستم.	۲۴
۱	۲	۳	۴	۵	برای خودم احترام قائل هستم.	۲۵
۱	۲	۳	۴	۵	عصبی بودنم مشکل ایجاد می‌کند.	۲۶
۱	۲	۳	۴	۵	به‌سختی می‌توانم فکرم را در مورد مسائل تغییر دهم.	۲۷
۱	۲	۳	۴	۵	کمک به دیگران، مرا کسل نمی‌کند، به‌خصوص اگر شایستگی آن را داشته باشند.	۲۸
۱	۲	۳	۴	۵	دوستانم می‌توانند مسائل خصوصی خودشان را با من در میان بگذارند.	۲۹
۱	۲	۳	۴	۵	می‌توانم مخالفتم را با دیگران ابراز نمایم.	۳۰
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام مواجهه با یک مشکل، اولین کاری که انجام می‌دهم دست نگه داشتن و فکر کردن است.	۳۱
۱	۲	۳	۴	۵	فرد بانشاطی هستم.	۳۲
۱	۲	۳	۴	۵	ترجیح می‌دهم دیگران برایم تصمیم بگیرند.	۳۳
۱	۲	۳	۴	۵	احساس می‌کنم کنترل اضطراب برایم مشکل است.	۳۴
۱	۲	۳	۴	۵	از کارهایی که انجام می‌دهم راضی نیستم.	۳۵
۱	۲	۳	۴	۵	به‌سختی می‌فهمم چه احساسی دارم.	۳۶
۱	۲	۳	۴	۵	تمایل دارم با آنچه در اطرافم می‌گذرد روبرو نشوم و از برخورد با آن‌ها طفره می‌روم.	۳۷
۱	۲	۳	۴	۵	روابط صمیمی با دوستانم برای هر دو طرفمان اهمیت دارد.	۳۸
۱	۲	۳	۴	۵	حتی در موقعیت‌های دشوار، معمولاً برای ادامه کار انگیزه دارم.	۳۹
۱	۲	۳	۴	۵	نمی‌توانم خودم را این‌طور که هستم بپذیرم.	۴۰
۱	۲	۳	۴	۵	دیگران به من می‌گویند هنگام بحث آرام‌تر صحبت کنم.	۴۱
۱	۲	۳	۴	۵	به‌آسانی با شرایط جدید سازگار می‌شوم.	۴۲
۱	۲	۳	۴	۵	به کودک گمشده فکر می‌کنم، حتی اگر همان موقع جای دیگری کار داشته باشم.	۴۳
۱	۲	۳	۴	۵	به اتفاقی که برای دیگران می‌افتد توجه دارم.	۴۴
۱	۲	۳	۴	۵	نه گفتن برایم مشکل است.	۴۵
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام تلاش برای حل یک مشکل، راه‌حل‌های ممکن را در نظر می‌آورم، سپس بهترین را انتخاب می‌کنم.	۴۶
۱	۲	۳	۴	۵	از زندگی‌ام راضی‌ام.	۴۷

۱	۲	۳	۴	۵	تصمیم‌گیری برایم مشکل است.	۴۸
۱	۲	۳	۴	۵	می‌دانم در شرایط دشوار، چگونه آرامشم را حفظ کنم.	۴۹
۱	۲	۳	۴	۵	هیچ چیز در من علاقه ایجاد نمی‌کند.	۵۰
۱	۲	۳	۴	۵	از احساسی که دارم آگاهم.	۵۱
۱	۲	۳	۴	۵	در تصورات و خیال‌پردازی‌هایم غرق می‌شوم.	۵۲
۱	۲	۳	۴	۵	با دیگران رابطه خوبی دارم.	۵۳
۱	۲	۳	۴	۵	معمولاً انتظار دارم، مشکلات به‌خوبی ختم شوند، هرچند گاهی این‌طور نمی‌شود.	۵۴
۱	۲	۳	۴	۵	از اندام و ظاهر خود راضی هستم.	۵۵
۱	۲	۳	۴	۵	کم صبور هستم.	۵۶
۱	۲	۳	۴	۵	می‌توانم عادات قبلی‌ام را تغییر دهم.	۵۷
۱	۲	۳	۴	۵	اگر لازم باشد با زیر پا گذاشتن قانون از موقعیتی فرار کنم، این کار را انجام می‌دهم.	۵۸
۱	۲	۳	۴	۵	نسبت به احساسات دیگران حساس هستم.	۵۹
۱	۲	۳	۴	۵	می‌توانم به‌راحتی افکارم را با دیگران بگویم.	۶۰
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام حل کردن، به‌سختی می‌توانم در مورد انتخاب بهترین راه‌حل تصمیم‌گیری کنم.	۶۱
۱	۲	۳	۴	۵	اهل شوخی هستم.	۶۲
۱	۲	۳	۴	۵	در انجام کارها و امور مختلف به دیگران وابسته‌ام.	۶۳
۱	۲	۳	۴	۵	رویارویی با مسائل ناخوشایند برایم مشکل است.	۶۴
۱	۲	۳	۴	۵	حتی‌الامکان کارهایی را به عهده می‌گیرم که برایم لذت‌بخش است.	۶۵
۱	۲	۳	۴	۵	حتی هنگام آشفتگی، از آن چه در من اتفاق می‌افتد آگاهم.	۶۶
۱	۲	۳	۴	۵	تمایل به مبالغه‌گویی دارم.	۶۷
۱	۲	۳	۴	۵	به نظر دیگران من فردی اجتماعی هستم.	۶۸
۱	۲	۳	۴	۵	به توانایی‌ام برای مقابله با دشوارترین مسائل اطمینان دارم.	۶۹
۱	۲	۳	۴	۵	از شیوه نگرش و فکرم راضی هستم.	۷۰
۱	۲	۳	۴	۵	بدجوری خشمگین می‌شوم.	۷۱
۱	۲	۳	۴	۵	معمولاً تغییر ایجاد کردن در زندگی روزانه برایم سخت است.	۷۲
۱	۲	۳	۴	۵	قادر هستم احترام به دیگران را حفظ کنم.	۷۳
۱	۲	۳	۴	۵	دیدن رنج دیگران برایم سخت است.	۷۴
۱	۲	۳	۴	۵	به نظر دیگران من نمی‌توانم احساسات و افکارم را بروز دهم.	۷۵
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام روبرو شدن با شرایط دشوار، سعی می‌کنم در مورد راه‌حل‌های ممکن فکر کنم.	۷۶
۱	۲	۳	۴	۵	افسرده هستم.	۷۷
۱	۲	۳	۴	۵	فکر می‌کنم به دیگران بیشتر احتیاج دارم، تا دیگران به من.	۷۸
۱	۲	۳	۴	۵	مضطرب هستم.	۷۹
۱	۲	۳	۴	۵	در مورد آنچه می‌خواهم در زندگی انجام دهم فکر مشخص و خوبی ندارم.	۸۰
۱	۲	۳	۴	۵	به‌سختی می‌توانم از امور برداشت صحیحی داشته باشم.	۸۱
۱	۲	۳	۴	۵	به‌سختی می‌توانم احساساتم را بیان کنم.	۸۲

۱	۲	۳	۴	۵	با دوستانم رابطه صمیمی برقرار می‌کنم.	۸۳
۱	۲	۳	۴	۵	قبل از شروع کارهای جدید، معمولاً احساس می‌کنم شکست خواهم خورد.	۸۴
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام بررسی نقاط ضعف و قوت‌م، باز هم احساس خوبی در مورد خودم دارم.	۸۵
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام عصبانیت زود از کوره در می‌روم.	۸۶
۱	۲	۳	۴	۵	اگر مجبور به ترک وطنم باشم، سازگاری برایم دشوار خواهد بود.	۸۷
۱	۲	۳	۴	۵	به نظر من پابندی یک شهروند به قانون مهم است.	۸۸
۱	۲	۳	۴	۵	از جریحه دار کردن احساسات دیگران خودداری می‌کنم.	۸۹
۱	۲	۳	۴	۵	مشکل می‌توانم از حق خودم دفاع کنم.	۹۰

***

پرسشنامه تفکر خلاق (خلاقیت)

ردیف	الف	ب	ج	گوپه‌ها	ردیف
۱	۱	۲	۳	وقتی با مساله خیلی دشواری رو به رو می‌شوید، معمولاً چه می‌کنید؟ الف: گریه می‌کنم، چون فکر نمی‌کنم بتوانم مساله را حل کنم. ب: گریه نمی‌کنم، اما ناراحت می‌شوم. ج: سعی می‌کنم راه مناسبی برای حل مسئله بیابم.	۱
۲	۱	۲	۳	اگر سرگرم ساختن وسیله ای باشید و ناگهان دریابید که قطعه مهمی از آن را گم کرده اید، چه می‌کنید؟ الف: کار را متوقف می‌کنم. ب: سعی می‌کنم قطعه گم شده را پیدا کنم و اگر نتوانم آن را پیدا کنم، کار را متوقف می‌کنم. ج: قطعه گم شده را پیدا می‌کنم و اگر نتوانم آن را پیدا کنم، به جای آن قطعه دیگری می‌سازم.	۲
۳	۱	۲	۳	وقتی در مکانی عمومی هستید، آیا هرگز سعی می‌کنید حدس بزنید افرادی که دور از شما هستند، درباره چه چیزی بحث می‌کنند؟ الف: هرگز علاقه مند نیستم حدس بزنم دیگران درباره چه چیزی بحث می‌کنند. ب: گاهی دوست دارم حدس بزنم دیگران درباره چه چیزی بحث می‌کنند. ج: اغلب از حل مسائل دشوار لذت می‌برم.	۳
۴	۱	۲	۳	آیا از حل مسائل دشوار لذت می‌برید؟ الف: خیر، از حل مسائل دشوار لذت نمی‌برم. ب: گاهی در آنچه گروه انجام می‌دهد، شرکت می‌کنم. ج: در آنچه گروه انجام می‌دهد، شرکت می‌کنم.	۴
۵	۱	۲	۳	اگر عضو گروهی باشید که باید مسئله ای را با همکاری حل کنند، چه می‌کنید؟ الف: خودم کاری نمی‌کنم و می‌گذارم دیگر اعضای گروه مسئله را حل کنند. ب: گاهی در آنچه گروه انجام می‌دهد شرکت می‌کنم. ج: در آنچه گروه انجام می‌دهد، شرکت می‌کنم.	۵
۶	۱	۲	۳	وقتی با مسئله تازه ای روبه رو می‌شوید، معمولاً چه می‌کنید؟ الف: از فرد دیگری می‌خواهم آن را برایم حل کند. ب: سعی می‌کنم با کمک فردی دیگر، آن را حل کنم. ج: سعی می‌کنم اطلاعات بیشتری به دست آورم تا بتوانم خودم آن را حل کنم.	۶
۷	۱	۲	۳	اگر درگیر حل یک مسئله یا مشکل ریاضی باشید، چه می‌کنید؟ الف: از معلم یا شخص	۷

- دیگری می‌خواهم به من کمک کند. ب: یک کتاب ریاضی مربوط به مسئله را می‌خوانم.
 ج: از منابعی که در دسترس دارم، استفاده می‌کنم.
- ۸ وقتی در گروهی برای حل مسئله در یک گروه کار می‌کنید، اعضای گروه چگونه از نظرات مبتکرانه شما استقبال می‌کنند؟ الف: به ندرت از نظرات مبتکرانه من استقبال می‌کنند. ب: گاهی از نظرات مبتکرانه من استقبال می‌کنند. ج: اغلب از نظرات مبتکرانه من استقبال می‌کنند.
- ۹ وقتی با مشکل غیر عادی مواجه می‌شوید، معمولاً آن را چگونه رفع می‌کنید؟ الف: اغلب از فرد دیگری کمک می‌گیرم. ب: قبل از آن که از فرد دیگری کمک بگیرم، مدت کوتاهی تلاش می‌کنم تا خودم آن را حل کنم. ج: مدتی بسیار طولانی تلاش می‌کنم تا خودم آن را حل کنم.
- ۱۰ آیا به نظر دیگران، شما سؤالات مشکلی طرح می‌کنید؟ الف: خیر، این طور فکر نمی‌کنم. ب: گاهی این طور فکر می‌کنم. ج: اغلب این طور فکر می‌کنم.
- ۱۱ آیا معمولاً دوست دارید به کارهای تازه دست بزنید؟ الف: معمولاً به کارهای تازه دست نمی‌زنم. ب: گاهی به کارهای تازه دست می‌زنم. ج: اغلب به کارهای تازه دست می‌زنم.
- ۱۲ وقتی با مسئله پیچیده‌ای رو به رو می‌شوید، چه می‌کنید؟ الف: سعی می‌کنم خودرا درگیر حل آن نکنم. ب: ممکن است زمان کوتاهی برای حل آن تلاش کنم. ج: زمانی بسیار طولانی برای حل آن تلاش می‌کنم.
- ۱۳ آیا از تجارب تازه لذت می‌برید؟ الف: از تجارب تازه لذت می‌برم. ب: گاهی از تجارب تازه لذت می‌برم. ج: از تجارب تازه لذت نمی‌برم.
- ۱۴ وقتی در موقعیتی قرار می‌گیرید که از عهده آن بر نمی‌آیید، چقدر به دیگران متوسل می‌شوید؟ الف: اغلب به دیگران متوسل می‌شوم. ب: گاهی به دیگران متوسل می‌شوم. ج: معمولاً ترجیح می‌دهم به خودم متکی باشم.
- ۱۵ به آنچه مستقلاً انجام می‌دهید، چقدر اطمینان دارید؟ الف: به آنچه خودم مستقلاً انجام می‌دهم، اطمینان زیادی ندارم. ب: به آنچه خودم مستقلاً انجام می‌دهم، تا حدودی اطمینان دارم. ج: به آنچه خودم مستقلاً انجام می‌دهم، اطمینان زیادی دارم.
- ۱۶ آیا از انجام دادن آزمایش‌های علمی لذت می‌برید؟ الف: از انجام دادن آزمایش لذت نمی‌برم. ب: از انجام دادن آزمایش تا حدودی لذت می‌برم. ج: از انجام دادن آزمایش خیلی لذت می‌برم.
- ۱۷ آیا هرگز در رویا فرو رفته‌اید؟ الف: خیر، من در رویا فرو نمی‌روم. ب: اگر وقت داشته باشم، گاهی در رویا فرو می‌روم. ج: اغلب اگر وقت داشته باشم، در رویا فرو می‌روم.
- ۱۸ در بیان مطالب خود با چه سهولتی از کلمات استفاده می‌کنید؟ الف: معمولاً اشکال دارم. ب: گاهی اشکال دارم. ج: اغلب مطالبم را به خوبی بیان می‌کنم.

- ۱۹ بیان شما تاجه اندازه خوب است؟ الف: مطالبم را به خوبی بیان نمی‌کنم. ب: گاهی مطالبم را به خوبی بیان می‌کنم. ج: اغلب مطالبم را به خوبی بیان می‌کنم.
- ۲۰ نوشتن شما تاجه اندازه خوب است؟ الف: در نوشتن نظراتم، اشکال دارم. ب: شاید بتوانم نظراتم را بنویسم. ج: کاملاً می‌توانم نظراتم را بنویسم.
- ۲۱ اگر عده ای از افراد به نحوی غیر منتظره از شما بخواهند بیش از پنج دقیقه درباره موضوعی صحبت کنید، تا چه اندازه از عهده این کار بخواهید آمد؟ الف: از عهده اش بر نخواهم آمد، زیرا برای آن آمادگی ندارم. ب: نهایت سعی خود را خواهم کرد تا از عهده آن برآیم. ج: به خوبی از عهده آن برخواهم آمد.
- ۲۲ برای توصیف یک مطلب یا موضوع فبا چه سهولتی به کلمات دست پیدا می‌کنید؟ الف: معمولاً برایم این کار دشوار است. ب: گاهی این کار برایم آسان است. ج: اغلب این کار برایم آسان است.
- ۲۳ آیا به شغلی علاقه دارید که مستلزم فراهم ساختن اندیشه‌های بسیار باشد؟ الف: علاقه مند نیستم. ب: شاید علاقه مند باشم. ج: اغلب این کار برایم آسان است.
- ۲۴ برای بیان یک اندیشه، با چه سهولتی به کلمات مترادف دست پیدا می‌کنید؟ الف: معمولاً این کار برایم آسان است. ب: گاهی این کار برایم آسان است. ج: اغلب این کار برایم آسان است.
- ۲۵ اگر به ناچار در مسابقه ای شرکت کنید که در آن باید تا حد امکان کلمه‌های بسیاری را که با حرف "ج" شروع می‌شوند، بیان نمایید، تا چه اندازه از عهده این کار بر می‌آیید؟ الف: چندان از عهده این کار بر نمی‌آیم. ب: تا اندازه ای از عهده این کار بر می‌آیم. ج: در حد خیلی زیادی از عهده این کار بر می‌آیم.
- ۲۶ اگر از شما خواسته شود در مسابقه ای شرکت کنید که در آن باید اسامی متعلق به یک طبقه معین از اشیاء و امور، مانند غذاها یا گیاهان را نام ببرید، تا چه اندازه از عهده این کار بر می‌آیید؟ الف: چندان از عهده این کار بر نمی‌آیم. ب: تا اندازه ای از عهده این کار بر می‌آیم. ج: در حد خیلی زیادی از عهده این کار بر می‌آیم.
- ۲۷ چند جمله می‌توانید بنویسید که همه آنها با کلمه " همه " شروع شود؟ الف: می‌توانم فقط چند جمله بنویسم. ب: می‌توانم تعدادی جمله را بنویسم. ج: می‌توانم تعداد زیادی جمله بنویسم.
- ۲۸ آیا می‌توانید غیر از کاربرد معمولی اشیاء، موارد استفاده ممکن دیگری را نیز برای آنها پیدا کنید؟ الف: این کار برایم خیلی دشوار است. ب: شاید بتوانم چند مورد استفاده دیگر پیدا کنم. ج: می‌توانم موارد استفاده بسیاری پیدا کنم.
- ۲۹ نوشتن تعداد زیادی داستان تازه تا چه میزان برایتان آسان است؟ الف: این کار برایم دشوار است؟ ب: می‌توانم چند داستان بنویسم. ج: می‌توانم داستانهای بسیاری بنویسم.
- ۳۰ کدام یک از موارد زیر برایتان آسان‌ترین است؟ الف: حفظ یک شعر ده بیته. ب: تفسیر یک شعر ده بیته. ج: سرودن یک شعر ده بیته.

- ۳۱ اگر از شما خواسته شود تا درباره جامعه خود مقاله ای برای روزنامه بنویسید، ترجیح می دهید کدام یک از اقدامات زیر را انجام دهید؟ الف: آنچه را که پیش از آن درباره جامعه هام نوشته ام ، خلاصه می کنم. ب: برآنچه که پیش از این درباره جامعه ام نوشته ام، اطلاعات دیگری می افزایم. ج: پس از مطالعه مطالبی که پیش از آن درباره جامعه ام نوشته شده است، به نوشتن مقاله خود اقدام می می کنم.
- ۳۲ از کدام مورد زیر بیشترین لذت را می برید؟ الف: از مطالعه کتابهای معروف لذت می برم. ب: از ارزیابی کتابهای معروف لذت می برم. ج: از نوشتن کتابهای خود لذت می برم.
- ۳۳ آیا در طراحی اسباب بازیهای جدید برای کودکان ، موفق خواهید بود؟ الف: چندان موفق نخواهم بود. ب: شاید بتوانم چند طرح را ارائه کنم. ج: می توانم طرح های بسیاری را ارائه کنم.
- ۳۴ اگر به جای معلم به کلاس کودکانی بروید و طرح درس نداشته باشید، تا چه اندازه از عهده آن بر می آید؟ الف: شکست خواهم خورد. ب: مشکل خواهم داشت. ج: موفق خواهم شد.
- ۳۵ نوشتن مترادف های بسیار برای کلمه " سریع " چقدر برایتان آسان است؟ الف: این کار برایم خیلی دشوار است. ب: این کار تا اندازه ای برایم دشوار است. ج: تین کار برایم آسان است.
- ۳۶ فرض کنیم همه راه های معمولی برای گرم کردن غذا را ، از دست داده ایم. در این صورت تهیه فهرستی طولانی از راه های دیگر برای گرم کردن غذا چقدر برایتان آسان است؟ الف: این کار برایم خیلی دشوار است؟ ب: این کار تا اندازه ای برایم دشوار است. ج: این کار برایم آسان است.
- ۳۷ اگر ناچار به ایراد سخنرانی باشید، تا چه اندازه از عهده آن بر می آید؟ الف: به طور کامل از روی یادداشت‌هایم می خوانم. ب: بیشتر از روی یادداشت‌هایم می خوانم. ج: گاهی به یادداشت‌هایم نگاه می کنم.
- ۳۸ اگر با گروهی از دوستانتان باشید و آنان از شما بخواهند درباره مطلب یا موضوعی که در آن تجربه دارید، یک ساعت صحبت کنید، در این موقعیت چکار می کنید؟ الف: سعی می کنم از صحبت کردن درباره آن، خودداری کنم. ب: می توانم فکر کنم و مطالبی بگویم. ج: می توانم مدت طولانی درباره آن صحبت کنم.
- ۳۹ آیا به شغلی علاقه مند هستید که مستلزم سرهم کردن داستان در مقابل شنوندگان باشد؟ الف: علاقه مند نیستم. ب: تا حدودی علاقه مند هستم. ج: علاقه مند هستم.
- ۴۰ وقتی ناچار باشید با فردی که زبان فارسی را خوب بلد نیست، ارتباط برقرار کنید، یافتن راه های ساده تر برای بیان مطلب خود به فارسی ، تاچه اندازه برایتان آسان است؟ الف: معمولاً این کار برایم دشوار است. ب: گاهی این کار برایم آسان است. ج: اغلب این کار برایم آسان است.
- ۴۱ چقدر از ساختن چیزهای جدید لذت می برید؟ الف: معمولاً از ساختن چیزهای جدید لذت می برم. ب: گاهی از ساختن چیزهای جدید لذت می برم. ج: اغلب از ساختن چیزهای جدید لذت می برم.
- ۴۲ با افرادی که به سختی متقاعد می شوند، چگونه برخورد می کنید؟ الف: دریافتن دلایل متقاعد کننده اشکال دارم.

- ب: سعی می‌کنم برای متقاعد کردن آنها دلایل مختلف بیابم. ج: برای متقاعد کردن آنان دلایل بسیار می‌یابم.
- ۴۳ ۱ ۲ ۳ وقتی می‌خواهید کار پیچیده‌ای را انجام دهید، معمولاً کدام روش را بر می‌گزینید؟
 الف: روشی واحد بیابم. ب: شاید بتوانم چند روش بیابم. ج: می‌توانم روش‌های متنوعی بیابم.
- ۴۴ ۱ ۲ ۳ چه نوع کاری را بیشتر دوست دارید؟ الف: کاری که تقریباً همه مراحل آن از پیش مشخص و معین شده باشد. ب: کاری که بخشی از آن مشخص شده و بخشی از آن نیازمند به ابتکار باشد. ج: کاری را که بیشتر مراحل آن نیازمند ابتکار باشد.
- ۴۵ ۱ ۲ ۳ آیا توضیح دلایل رفتار پیچیده مانند رفتار یک کودک بهنجار، برای شما دشوار است؟ الف: توضیح رفتار پیچیده برای من خیلی دشوار است. ب: می‌توانم توضیحات کلی ارائه دهم. ج: می‌توانم توضیحات جزئی ارائه دهم.
- ۴۶ ۱ ۲ ۳ اگر به یک گردهمایی دعوت شوید تا مسائل جامعه خود را مورد بحث قرار دهید، تهیه فهرستی طولانی از مسائل آن چقدر برایتان دشوار است؟ الف: خیلی دشوار است. ب: تا حدی دشوار است. ج: چندان هم دشوار نیست.
- ۴۷ ۱ ۲ ۳ اگر از شما دعوت شود تا جهت دریافت کمک مالی به انجمن شهر بروید و پیشنهادهایی ارائه دهید، تا چه اندازه از عهده این کار بر می‌آیید؟ الف: ارائه پیشنهادهایی فراتر از آنچه شورای شهر قبلاً در نظر گرفته است، برایم دشوار است. ب: می‌توانم تعداد اندکی پیشنهاد فراتر از آنچه قبلاً شورای شهر در نظر گرفته است، ارائه دهم. ج: می‌توانم پیشنهادهای زیادی فراتر از آنچه قبلاً شورای شهر در نظر گرفته است، ارائه دهم.
- ۴۸ ۱ ۲ ۳ آیا می‌توانید به یک معلم کلاس اول کمک کنید تا راه‌های گوناگون بسیاری برای آموزش اعداد بیابید، به طوری که دانش‌آموزان به فراگیری اعداد علاقه مند شوند؟ الف: خیر نمی‌توانم این کار را انجام دهم. ب: شاید بتوانم چند راه معدود ارائه دهم. ج: بله می‌توانم راه‌های گوناگون بسیار ارائه دهم.
- ۴۹ ۱ ۲ ۳ کمک فکری به مدرسه برای ایجاد امکانات ورزشی و سرگرمی، چقدر برای شما آسان است؟ الف: خیلی دشوار است. ب: می‌توانم راه‌های معدود ارائه دهم. ج: بله می‌توانم راه‌های گوناگون بسیاری ارائه دهم.
- ۵۰ ۱ ۲ ۳ وقتی حادثه غیر عادلانه برای شما رخ دهد، آیا سعی می‌کنید به عوامل مختلفی که احتمالاً در آن دخالت داشته‌اند پی ببرید؟ الف: سعی نمی‌کنم. ب: گاهی سعی می‌کنم. ج: معمولاً سعی می‌کنم.
- ۵۱ ۱ ۲ ۳ وقتی حادثه عجیبی رخ می‌دهد، معمولاً چه می‌کنید؟ الف: به آن توجه نمی‌کنم. ب: به جستجوی برخی علل اصلی آن می‌پردازم. ج: به جستجوی همه علل ممکن می‌پردازم.
- ۵۲ ۱ ۲ ۳ وقتی به چیزی علاقه مند می‌شوید، چقدر به جزئیات آن توجه می‌کنید؟ الف: زیاد به جزئیات توجه نمی‌کنم. ب: به جزئیات کلی آن توجه می‌کنم. ج: به همه جزئیات آن توجه می‌کنم.
- ۵۳ ۱ ۲ ۳ وقتی به یک آواز گوش می‌کنید، چقدر به محتوای آن توجه می‌کنید؟ الف: هرگز توجه نمی‌کنم. ب: گاهی توجه می‌کنم. ج: خیلی توجه می‌کنم.

- ۸ دین همان کاری را می‌کند که عضویت من در گروه دوستان و آشنایان می‌کند، یعنی کمک می‌کند که زندگی‌ام را متعادل و پایدار نگه دارم. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۹ تلاش زیادی می‌کنم که دین را در تمام اعمال و رفتار زندگی‌ام وارد کنم. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۰ دین خاصه از این لحاظ مهم است که به بسیاری از سؤالات من در خصوص معنای زندگی پاسخ می‌دهد. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۱ برای من مهم است که اوقاتی از وقت خود را صرف تأمل و تفکر در مورد مذهب بکنم. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۲ یکی از دلایل اینکه به مراسم و آیین‌های مذهبی می‌روم این است که چنین حضوری به استحکام روابط اجتماعی و شهرت من در اجتماع کمک می‌کند. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۳ اگر چه من فردی مذهبی‌ام، اما اجازه نمی‌دهم که ملاحظات مذهبی در امور روزمره زندگی‌ام دخالت کند. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۴ من عمدتاً به این دلیل نماز می‌خوانم که به من آموزش داده‌اند تا اعمال را به‌جا بیاورم. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۵ من عمدتاً به این دلیل به اماکن مذهبی می‌روم که در چنین اماکنی از ملاقات افرادی که آن‌ها را در آن‌جا می‌شناسم، لذت می‌برم. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۶ اغلب حضور خداوند را در زندگی‌ام احساس می‌کنم. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۷ اعتقادات مذهبی من پشتوانه واقعی دیدگاه کلی من به زندگی هستند. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۸ نماز و دعاهایی که به‌تفاهلی می‌خوانم به همان اندازه‌ای که آن‌ها را در جمع می‌خوانم برایم حس و معنا دارند. ۴ ۳ ۲ ۱
- ۱۹ الف ب ج د
اگر اتفاق غیرمنتظره‌ای برایم پیش نیاید به اماکن مذهبی (مسجد، حسینیه، زیارتگاه...) می‌روم. ۴ ۳ ۲ ۱
- الف- بیش از یکبار در هفته ب- حدوداً هفته‌ای یکبار ج- کمتر از یکبار در ماه
- د- کمتر از یکبار در سال
- ۲۰ اگر قرار باشد که در مسجد به یکی از گروه‌های زیر ملحق شوم، ترجیح می‌دهم که:
- ۱- به گروهی که مشغول خواندن قرآن هستند ملحق شوم.
۲- به گروهی که فعالیت‌های اجتماعی انجام می‌دهند ملحق شوم که الف - ترجیح می‌دهم که به گروه اول ملحق شوم. ب - احتمالاً گروه اول را ترجیح خواهم داد. ج - احتمالاً گروه دوم را ترجیح خواهم داد. د - ترجیح می‌دهم که به گروه دوم ملحق شوم.
- ۲۱ من پیرامون مذهب خودم مطالعات زیادی انجام می‌دهم. ۴ ۳ ۲ ۱
- الف- اغلب ب- معمولاً ج- بندرت د- هرگز

***